

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Університет менеджменту освіти НАПН України
Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Запорізький національний університет
Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»
Національний університет цивільного захисту України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені М. В. Остроградського
Херсонська академія неперервної освіти

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових статей

Суми – 2026

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти. Нові технології в освіті. №2. С. 5–18.
2. Морзе Н. В., Барна О. В. Цифрова компетентність педагога: від теорії до практики підвищення кваліфікації. Інформаційні технології і засоби навчання. №84(4) М. 221–237.
3. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства освіти України від 23.12.2020 р. № 2736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
4. Сорочан Т. М. Післядипломна педагогічна освіта в умовах невизначеності: виклики та стратегії розвитку. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 1(21). С. 45–54.

Розман Ірина,
Мукачєво

ІНТЕГРАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДИЗАЙНУ ТА КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

У статті автором розглянуто особливості інтеграції педагогічного дизайну та компетентнісного підходу в системі післядипломної професійної освіти. Проаналізовано сучасні тенденції модернізації освітнього процесу в умовах цифровізації суспільств. Закцентовано на необхідності безперервного професійного розвитку фахівців. Обґрунтовано значення педагогічного дизайну як інструменту проєктування ефективного освітнього середовища, орієнтованого на формування професійних компетентностей. Визначено основні принципи компетентнісного підходу в післядипломній освіті та їхній взаємозв'язок із технологіями педагогічного дизайну.

Ключові слова: педагогічний дизайн, компетентнісний підхід, післядипломна освіта, професійна компетентність, освітнє середовище, цифровізація освіти.

Особливого значення набуває система післядипломної професійної освіти, яка забезпечує неперервний професійний розвиток особистості відповідно до потреб ринку праці та соціальних викликів.

У контексті реформування освіти актуалізується проблема поєднання компетентнісного підходу з інструментами педагогічного дизайну, що дозволяють створювати гнучке, адаптивне та практико-орієнтоване освітнє середовище. Педагогічний дизайн стає не лише технологією структурування навчального матеріалу, а й методологічною основою організації сучасного освітнього процесу. Проблематика компетентнісного підходу в системі

післядипломної освіти висвітлюється у працях українських науковців В. Лунячека, К. Гуза, І. Олійник, С. Грицяя [5; 6; 8].

Науковці розглядають компетентнісний підхід як методологію професійного розвитку працівника освіти та наголошують на необхідності формування сучасних професійних компетентностей у системі підвищення кваліфікації. К. Гуз акцентує увагу на реалізації компетентнісного підходу в системі післядипломної педагогічної освіти, підкреслюючи важливість створення інноваційного освітнього середовища [6]. Питання педагогічного та дидактичного дизайну досліджують Р. Горбатюк та І. Луцик, які визначають дидактичний дизайн як засіб модернізації професійної освіти та інструмент проектування навчального процесу [4]. Важливість формування компетентності з педагогічного дизайну в підготовці сучасного педагога обґрунтовують О.Внукова, О.Удалова та В. Величко, які розглядають педагогічний дизайн як складову професійної компетентності викладача [3].

Метою статті є теоретичне обґрунтування інтеграції педагогічного дизайну та компетентнісного підходу у системі післядипломної професійної освіти та визначення їхнього впливу на ефективність професійного розвитку фахівців.

Компетентнісний підхід у сучасній освіті орієнтований не лише на засвоєння знань, а й на формування здатності застосовувати їх у професійній діяльності. У післядипломній освіті це особливо важливо, оскільки слухачами є дорослі фахівці, які потребують практичного, мобільного та індивідуалізованого навчання [3].

У цьому контексті педагогічний дизайн виступає ефективним механізмом організації освітнього процесу. Його основною метою є створення навчального середовища, яке забезпечує досягнення конкретних освітніх результатів через системне проектування змісту, методів, форм і цифрових ресурсів навчання.

Сучасний педагогічний дизайн базується на таких принципах: орієнтація на результат навчання; індивідуалізація освітньої траєкторії; інтерактивність та практична спрямованість; використання цифрових технологій; адаптивність освітнього контенту.

Компетентнісний підхід у сучасній освіті орієнтований не лише на засвоєння теоретичних знань, а й на формування здатності ефективно застосовувати їх у професійній діяльності.

У системі післядипломної освіти це набуває особливого значення, оскільки слухачами є практикуючі педагоги, які потребують не стільки теоретичного інформування, скільки розвитку професійних умінь, необхідних для розв'язання реальних освітніх ситуацій [6].

До прикладу, під час курсів підвищення кваліфікації для вчителів англійської мови традиційне вивчення методики викладання замінюється практико-орієнтованими завданнями: створенням інтерактивних вправ у цифрових сервісах, моделюванням фрагментів уроків, розробленням компетентнісно орієнтованих завдань для учнів. У результаті педагог не

лише отримує нові знання про сучасні методики, а й набуває здатності інтегрувати їх у власну професійну діяльність.

Необхідно наголосити, що у цьому контексті педагогічний дизайн виступає ефективним механізмом організації освітнього процесу. Його основною метою є створення такого навчального середовища, яке забезпечує досягнення конкретних освітніх результатів через системне проектування змісту, методів, форм і цифрових ресурсів навчання [8].

Зауважимо, під час розроблення дистанційного курсу для вчителів української мови педагогічний дизайнер визначає не лише зміст тем, а й очікувані компетентності слухачів: уміння створювати інтегровані уроки, використовувати цифрові інструменти оцінювання, організовувати групову роботу учнів. Відповідно до цього добираються інтерактивні методи навчання, відеоматеріали, практичні кейси, онлайн-дискусії та форми рефлексії.

Необхідно зазначити, що сучасний педагогічний дизайн базується на низці принципів, які можуть бути реалізовані через конкретні педагогічні практики. Орієнтація на результат навчання передбачає чітке визначення професійних компетентностей, яких має набути слухач. Наприклад, після завершення модуля з цифрової грамотності педагог має не лише знати про онлайн-сервіси, а й уміти створити власний інтерактивний навчальний контент у Google Classroom або Canva.

Звертаємо увагу, що індивідуалізація освітньої траєкторії реалізується через вибіркові модулі та диференційовані завдання. Наприклад, учитель із великим досвідом може обрати поглиблений курс із STEM-технологій, тоді як молодий педагог зорієнтований на базовий модуль із методики планування уроку [9].

Інтерактивність та практична спрямованість забезпечуються завдяки використанню тренінгів, педагогічних майстерень, воркшопів і кейс-методів. Наприклад, слухачам пропонується педагогічна ситуація конфлікту в класі, яку вони мають проаналізувати та запропонувати ефективні шляхи її вирішення.

Використання цифрових технологій передбачає інтеграцію платформ Moodle, Zoom, Google Meet, Padlet, Mentimeter та інших сервісів. Під час післядипломного навчання педагоги можуть створювати цифрові освітні продукти: інтерактивні презентації, відеоуроки, онлайн-тести чи вебквести.

Адаптивність освітнього контенту полягає у врахуванні професійних потреб різних категорій педагогів. Наприклад, для вчителів початкової школи акцент робиться на ігрових технологіях і розвитку емоційного інтелекту учнів, а для викладачів старшої школи – на проектному навчанні та критичному мисленні.

В умовах післядипломної освіти педагогічний дизайн сприяє формуванню професійних компетентностей через моделювання професійних ситуацій, кейс-методи, проектне навчання, цифрові платформи та змішане навчання. Так, під час навчання педагогів може використовуватися метод «Lesson Study», коли група вчителів спільно проектує урок, аналізує його

проведення та вдосконалює методичні підходи. Це сприяє розвитку рефлексивної компетентності та професійної співпраці.

Ефективним прикладом є також створення мікропроектів у межах курсів підвищення кваліфікації. Наприклад, слухачі розробляють власний цифровий освітній продукт: електронний посібник, інтерактивний курс або серію компетентнісних завдань для учнів. У процесі такої діяльності поєднуються предметні знання, цифрова грамотність, творчість та навички педагогічного проектування [10].

В умовах післядипломної освіти педагогічний дизайн сприяє формуванню професійних компетентностей через моделювання професійних ситуацій. На думку С. Грицяя, післядипломна освіта має бути спрямована на розвиток особистісно-професійної компетентності педагога, що включає здатність до самоосвіти, інноваційної діяльності та професійної мобільності. Це особливо актуально в умовах швидких змін у сфері освіти, коли педагог повинен постійно оновлювати професійні знання, адаптуватися до цифрового середовища та впроваджувати сучасні освітні технології. Саме тому педагогічний дизайн сьогодні розглядається не лише як технологія організації навчання, а як стратегія професійного розвитку сучасного педагога [7].

Отже, інтеграція педагогічного дизайну та компетентнісного підходу є важливою умовою модернізації системи післядипломної професійної освіти. Педагогічний дизайн забезпечує системність, технологічність та ефективність освітнього процесу, а компетентнісний підхід орієнтує його на формування практично значущих результатів навчання.

Упровадження педагогічного дизайну в систему післядипломної освіти сприяє розвитку професійної компетентності, цифрової грамотності, творчого мислення та професійної мобільності фахівців. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні цифрових інструментів педагогічного дизайну та їхнього впливу на якість післядипломної освіти.

Перспективи подальших наукових досліджень убачаємо у поглибленому вивченні механізмів інтеграції педагогічного дизайну та компетентнісного підходу в системі післядипломної професійної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства. Особливо актуальним є дослідження ефективності цифрових платформ, адаптивних освітніх технологій та інструментів штучного інтелекту у формуванні професійних компетентностей педагогів.

Подальшого наукового осмислення потребують також і питання індивідуалізації освітніх траєкторій слухачів післядипломної освіти. Необхідно звернути увагу на розроблення моделей персоналізованого навчання та методики оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей у змішаному й дистанційному форматах.

Перспективним напрямом є також дослідження розвитку цифрової, комунікативної та проєктувальної компетентностей педагогів засобами педагогічного дизайну. Таких підхід сприятиме вивчення можливостей

використання інтерактивних методів, кейс-технологій, симуляційного навчання та мікронавчання у системі підвищення кваліфікації.

Окремої уваги заслуговує проблема підготовки викладачів післядипломної освіти до проєктування сучасного освітнього середовища, здатного забезпечити гнучкість, адаптивність та практичну спрямованість професійного навчання дорослих. Крім того, важливим є аналіз зарубіжного досвіду впровадження педагогічного дизайну у післядипломній освіті та можливостей його адаптації до українського освітнього простору.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація освіти і педагогічний дизайн освітнього середовища. Інформаційні технології і засоби навчання. 2021. Т. 84, № 4. С. 1–15. URL: <https://surl.lt/djnxws>

2. Василенко С. В. Компетентнісний підхід у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2020. № 8. С. 45–56. URL: <https://surl.li/aavztn>

3. Внукова О., Удалова О., Величко В. Компетентність з педагогічного дизайну у підготовці інженерів-педагогів. Нові технології навчання. 2022. № 96. С. 28–35. DOI: 10.52256/2710-3560.2022.96.28. URL: <https://surl.li/psgnyp>

4. Горбатюк Р. М., Луцик І. Б. Дидактичний дизайн у професійній освіті. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training. 2020. № 55. С. 74–79. URL: <https://surl.li/aavztn>

5. Грицай С. М. Розвиток особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти. Імідж сучасного педагога. 2021. № 5 (200). С. 25–30. DOI: 10.33272/2522-9729-2021-5(200)-25-30.

6. Гуз К. Ж., Олійник І. М. Реалізація компетентнісного підходу у системі післядипломної педагогічної освіти. Імідж сучасного педагога. 2023. № 3 (210). С. 40–45. DOI: 10.33272/2522-9729-2023-3(210)-40-45.

7. Кухаренко В. М. Педагогічний дизайн електронних курсів у системі дистанційної освіти. Теорія та методика електронного навчання. 2020. Т. 11, № 1. С. 72–84. URL: <https://surl.li/aavztn>

8. Луначек В. Е. Компетентнісний підхід як методологія професійного розвитку працівника освіти. Нова педагогічна думка. 2020. № 2 (102). С. 37–45. DOI: 10.37026/2520-6427-2020-102-2-37-45 .

9. Пометун О. І. Компетентнісний підхід у сучасній педагогічній освіті: теоретичні засади та методика реалізації. Київ : Педагогічна думка, 2019. 186 с. URL: <https://surl.li/uuvcsu>

10. Сисоєва С. О. Професійний розвиток педагога в умовах післядипломної освіти та цифровізації суспільства. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2021. № 3. С. 7–14. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711948/1/Sysoieva_Socolova_2016_pos..pdf

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>